

сотрудника у руководителя-наставника появляется большая возможность делегирования полномочий.

Заслужить признание наставнику позволяют:

- *Формирование максимально открытых отношений.* Такая установка включает оценку собственной готовности и заинтересованности, выбор подопечного и сближение с ним. Наставник не должен скрывать от подопечного своих целей и ожиданий.
- *Поддержка и продвижение ученика.* Наставник может создавать и искать для ученика новые возможности и связывать его с людьми своего окружения — это поможет молодому специалисту приобрести опыт, научиться чему-то у старших и более опытных.
- *Помощь во всем.* Наставник может стать для своего подопечного хорошим советником во всех вопросах. Помогать, например, понимать конфликты или находить способы разобраться с теми или иными проблемами.
- *Целенаправленное обучение.* Многие наставники наслаждаются возможностью учить: не только передавать знания, но и делиться собственным опытом. Главное — не увлекаться, иначе производительность труда упадет и у наставника, и у подопечного.
- *Обучение личным примером.* Наблюдая за наставником, подопечный может быстрее усвоить нравственно-этические ценности и стандарты, стиль, взгляды. В качестве наставника нужно постоянно действовать с оглядкой на то, что ученик может взять любые действия примером для себя.
- *Мотивирование и вдохновленность.* Необходимо ставить перед подопечным высокие цели, соотносящиеся с миссией библиотеки. Увидев, что наставник серьезно и вдохновенно относится к делу, которое делает, ученик, как правило, расстается с цинизмом и отношением к труду как к многочасовому присутствию на работе, за которое платят деньги.

Барьеры, которые могут возникнуть между наставником и учеником:

- отсутствие личной заинтересованности у наставника;
- высокая внутренняя конкуренция в коллективе;
- отсутствие симпатии между наставником и «опекаемым» на личностном уровне.

Необходимо помнить, что наставничество предполагает работу обеих сторон. Ответственность за создание успешных отношений лежит не

только на наставнике, ведь подопечный также должен говорить, насколько хорошо, на его взгляд, выполняет свои функции наставник. Также следует помнить, что есть люди, для которых участие в процессе наставничества строго противопоказано.

ЛІТЕРАТУРА

1. Александрова Л. Воспитаем в своем коллективе: как выбрать наставника для новичков [Электронный ресурс] / Л. Александрова // Учет. Налоги. Право. — 2006. — № 6. — Режим доступа : <http://www.gazeta-isp.ru/archiveold.htm?id=8549>
2. Бухаркова О. Внедрение наставничества [Электронный ресурс] / О. Бухаркова // Управление компанией. — 2006. — № 10. — Режим доступа : <http://www.management.com.ua/html/htm151.html>
3. Закаблуцкая Е. Молодой специалист и наставник — премудрости тандема [Электронный ресурс] / Е. Закаблуцкая // Фармвестник. — 2009. — № 12. — Режим доступа : <http://www.artmanage.ru/articles/molodoj-specialist-i-nastavnik.html>
4. Науменко Н. На путь истинный [Электронный ресурс] / Н. Науменко // Власть денег. — 2008. — № 163. — Режим доступа : <http://www.vd.net.ua/rubrics-5/2418>
5. Сырых О. Обзор современных технологий и методов обучения персонала [Электронный ресурс] / О. Сырых // Менеджмент.com.ua : Интернет-портал для управленцев. — Режим доступа : <http://www.management.com.ua/be/be145.html>
6. Харт У. Менеджер и его ученик [Электронный ресурс] / У. Харт // Менеджмент.com.ua : Интернет-портал для управленцев. — Режим доступа : <http://www.management.com.ua/notes/manager-and-pupil.html>
7. Clutterbuck D. Techniques for Coaching and Mentoring / David Clutterbuck, David Megginson. — Oxford : Butterworth-Heinemann. — 224 p.

УДК 021.4

I. A. Костичева,
м. Донецьк

**НОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ КРАЄЗНАВЧОЇ
ЛІТЕРАТУРИ У ТВОРЧИХ ПРОЕКТАХ СТУДЕНТІВ**

Пізнай свій край ... себе, свій рід, свій народ, свою землю — і ти побачиш шлях у життя. Шлях, на якому найповніше розкривається твоїй здібності. Ти даси йому

*продовження, вторувавши стежину,
із тієї стежини вже рушать у
життя твої нащадки. І то також
будеш ти.*

Григорій Сковорода

Сьогодні краєзнавча робота є невід'ємним елементом формування позитивного іміджу бібліотеки в місцевій громаді. Вона має комплексний характер і розвивається за такими напрямами, як інформаційний, освітній, культурно-просвітницький, інтелектуально-довілевий. Це передбачає: вивчення історії, традицій рідного краю та пошук раніше невідомих відомостей про нього; багатопланову роботу з первинними та вторинними краєзнавчими документами; співпрацю з людьми, зацікавленими у відновленні та створенні комплексу знань про край та його жителів; популяризація краєзнавчих знань.

Ознайомити студентів бібліотечного відділення училищ культури з історичними, теоретичними, методичними аспектами краєзнавчої роботи в бібліотеці з урахуванням комп'ютерних і Інтернет-технологій, визначити нові напрями та перспективи розвитку, необхідні для ефективної діяльності бібліотек у галузі краєзнавства допомагає спеціальна дисципліна "Бібліотечне краєзнавство", яка забезпечує професійну підготовку молодших спеціалістів за спеціальністю 5.02010201 "Бібліотечна справа".

Зміни, які відбуваються навколо новітніх технологій, віртуальних комунікацій, потребують нових рішень, підходів, свого стилю та діалогу. Тому, вивчаючи модуль "Краєзнавче бібліотечне обслуговування. Популяризація краєзнавчих документів", необхідно визначити концепцію успіху краєзнавчої роботи де складовими виступають: інтелектуальність, інтелігентність, професіоналізм, ентузіазм, комунікативні навички, мобільність, активна позиція, наполегливість, ініціативність, гнучкість, вміння працювати у команді та вирішувати проблеми, інноваційність і креативність бібліотекаря.

Новітній термін *креативність* (від лат. *creatio* — створення) окреслює "творчі здібності індивіда, що характеризуються здатністю до втілення принципово нових ідей" [4, с. 89 – 90]. Раніше у літературі використовувався термін "творчі здібності", однак пізніше почав витіснятися мовним запозиченням з англійської мови (*creativity, creative*).

В українській мові, на думку професора І. Мілославського, терміном "креативний" позначається творчість, що "не тільки висуває ідеї, але й доводить їх до конкретного практичного результату", а слово "творчий" залишається зі своїм вихідним значенням, що не розрізняє діяльність результативну й, навпаки, безрезультатну" [2, с. 216]. Отже, креативність — це синтез творчості працівників, які спроможні мислити по — новому, спираючись на досвід, талант, інтуїцію й знання бібліотечних технологій, тобто сукупність прийомів, методів і впливів для досягнення мети. Саме цього в бібліотеках і очікують від випускників.

Студенти повинні придбати практичні навички надання різноманітної інформації у живій емоційно-насиченій, динамічній, незвичайній для користувачів формі, але, водночас, необхідно навчити обмірювати всі деталі, елементи, виявляти специфіку нетрадиційних форм, які ще не мають сталої методики проведення, оволодіти новою лексикою, новими засобами комунікації, внести ауру новизни й працювати у попереджаючому режимі, запобігти байдужості до справи.

Пропоную розглянути, які ідеї народжуються, генеруються та набувають форму у процесі роботи команди однодумців: студентів (на цей момент випускників 2011р.) та викладачів Донецького училища культури при написанні дипломних проектів до Державного іспиту. Хочу відзначити, що п'ятдесят відсотків присвячені краєзнавчій тематиці.

Безсонова Марія обрала тему "Т. Г. Шевченко на Донеччині" (керівник – І. А. Костичева). Вивчивши матеріал, студентка пропонує використати цілу низку форм, серед яких: усний журнал "Муза, ввітай зо мною і учи, неложними устами сказати правду..."; книжкова виставка-досьє "Ім'я Т. Г. Шевченко на карті Донеччини", де були представлені поряд з документами фотофакти; конкурс на краще фото "Мій Шевченко" де представлені фотографії пам'ятників поету в містах Донецьку, Горлівці, Маріуполі, Краматорську та рушники селища Прелесне; квест-гра "Шевченкіана". Ураховуючи всі особливості квестів, аналізуючи досвід проведення гри в умовах різних бібліотек України зі сторінок професійних журналів, прийнявши особисту участь у квесті, який був проведений Науковою бібліотекою ДонНТУ, студентка вирішила включити нетрадиційну форму у свій проект.

Квест (від англ. "Quest" – пошук пригод) – стандартна гра, побудована за ланцюговою схемою – "розгадаеш одне завдання – отримаєш інше, доки не прийдеш до фінішу". На початку гри всі

одночасно отримують однакові завдання, у результаті виконання яких необхідно першими дійти до фіналу. Завдання зв'язані в одну сюжетну лінію, але розкидані по всьому місту, у якому проводиться гра.

Захід був проведений серед солдатів в/ч 3004 і мав позитивний відгук. Під час гри команди вирішували логічні завдання, виконували пошук на місцевості (у межах Будинку культури), шукали оригінальні рішення й підказки. У солдат-“учасників” ігрожі завдання викликали масу позитивних емоцій і радісних спогадів, а студенти-“координатори” перевірили свої комунікативні якості при проведенні ігрожих форм. Студентка підкреслила, аналізуючи вже проведений захід, що головне продумати правила, вивірити завдання, знайти якомога більше форм підказок, ускладнити кількістю рівнів, запропонувавши тим самим вибір “легше — менше часу — менше балів” або “складніше — більше часу — більше балів”. Усе це допоможе створити атмосферу зацікавленості, творчості. Позитивно те, що гра, яка завойовує велику популярність серед молоді, дає можливість у реальності пережити емоції сьогодення геймера з віртуального світу.

Традиційно формою наочної популяризації літератури та документальних ресурсів виступає книжкова виставка. Творчій підхід, прояв фантазії допомагає розкрити різні документи через електронні презентації. Прикладом є наступний дипломний проект, розроблений *Кайдашем Андрієм* (керівник — І. А. Костичева). Він представив тематичний вечір пам'яті «Афганський реквієм», присвячений 22-ій річниці виводу радянських військ із Афганістану, який розрахований на учнів старших класів. Складається вечір з кількох частин: перша — лірична, побудована за листами молодих солдат до батьків, дружин та улюблених дівчат; друга — історіографія подій Афганської війни 1979 — 1989 рр.; третя — присвячена героям — землякам, бо на території Донецької області поховано 302 солдата, які загинули під час Афганської війни та більше 300 повернулися інвалідами. Використання фонограм пісень, уривків з кінофільмів та документальних фільмів посилили емоційний вплив на учнів, але, не можна не відзначити, створені: презентацію-діалог: “Війна в Афганістан 1979 — 1989 рр.”, презентацію-досьє “Нагороди Афганської війни”, презентацію-роздум “За твоє щастя ми померти щасливі...”. Створив базу даних “Афганістан у мистецтві”. Розроблено студентом ілюстративний рекомендаційний список “Афган”. Закінчився вечір хвилиною мовчання, вшановуючи пам'ять загиблих. Усі

обрани форми були ефективні при досягненні мети тематичного вечора-пам'яті, особливо враховуючи допризовний вік старшокласників. Захід був проведений для старшокласників ЗОШ № 64.

Наступний проект *Юхненко Альбіни* (керівник — М. Д. Баніна) присвячений Великій Вітчизняній війні. Студентка розробила й провела презентацію книги Ліані Мусатової “Я, Надя Попова, из Донбасса”. Розповідь про героїчні будні льотчиці жіночого нічного бомбардувального полку супроводжували відеоматеріали з документальних та художніх фільмів, влучно підібрані пісні, книжкова виставка та електронна презентація-досьє мали великий вплив не тільки на читачів Обласної бібліотеки для юнацтва, а й на авторку Л. Мусатову, яка була присутня на презентації книги. Необхідно зазначити, що викладач М. Д. Баніна щороку проводить захід з циклу “Велика Вітчизняна війна в нашій пам'яті назавжди”, де важливе місце займає матеріал про воєнні події на Донеччині.

Викладачами Н. М. Пасечніковою (класний керівник 1 курсу, викладач англійської мови) та І. А. Костичевою (класний керівник 3 курсу) була розроблена та проведена літературно-музична композиція до Дня Святого Миколая “Миколай мандрує світом”. У сценарії зібрани народозвавчі, релігійні, літературні, пісенні матеріали народів України, Великої Британії та Америки, тому під час заходу лунали українська, російська та англійська мови. Використали форму казкотерапії на матеріалі донецької письменниці Ольги Колендо «Сніжная королева». Діти мандрували казкою, вивчаючи англійські слова. Наведу уривок казки:

Кай — мальчик — A BOY (Э Б*ОЙ), Герда — девочка — GIRL (ГЕ:Л).

Под самою крышей — A ROOF (Э РУ:Ф) они жили,

И с самого детства — THE CHILDHOOD (Э Ч*АЙЛДХУД) — дружили,

Лелая кусты красных ROSES (Р*ОУЗИЗ) — роз.

Електронна презентація, яка побудована за малюнками ілюстратора Владимира Конашевича до книги видавництва “А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА”, містила англійські слова, які діти промовляли разом з героями. На дітей чекали подарунки за активну участь у вікторинах, конкурсі читців.

Для створення інноваційних ідей у бібліотеці необхідно мати творчий колектив, який може оцінити, прийняти й реалізувати ідею в проектах своєї діяльності. Тому ще в процесі навчання необхідно формувати в студентів стратегію бібліотечного обслуговування для

забезпечення сучасних вимог. Перед викладачем постає завдання створити на уроці “творчу лабораторію”, де б народжувалися особисте бачення та фантазія майбутніх бібліотечних робітників.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ажеєва Р. Б. Историко-краеведческая деятельность публичных библиотек : учеб. пособие / Р. Б. Ажеєва – М. : Літера, 2011. – 112 с.
2. Литвиненко С. Креативність як загальна здібність до творчості: сучасні підходи / С. Литвиненко // Зб. наук. пр. Полтав. держ. пед. ун-ту імені В. Г. Короленка – Полтава, 2006. – Вип. 3 (50). – С. 215 – 219.
3. Мартюшова О. Нетрадиційні форми краснавчої роботи публічних бібліотек / О. Мартюшова // Бібліотечний форум України. – 2011. – № 1. – С. 31 – 34.
4. Мешеряков Б. Большой психологический словарь / Б. Мешеряков, В. Зинченко. – М. : Олма-пресс, 2004. – С. 89 – 90.

УДК 027.7:021.64–047.64(477)

*Г. В. Семак,
м. Львів*

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ КООРДИНАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БІБЛІОТЕК ВІЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Бібліотечна діяльність в Україні базується на принципах науковості й загальнодоступності, які здійснюються через державну політику в галузі бібліотечної справи. Таким чином, забезпечується стимулування розвитку бібліотечної справи через розширення матеріально-технічної бази, введення єдиної системи реєстрації носіїв інформації, комплектування бібліотечного фонду, сприяння науковим дослідженням. Державна політика в галузі бібліотечної системи в нашій країні передбачає „підтримку бібліотечної справи та її розвиток шляхом гарантованого фінансування бібліотек, пільгової податкової, кредитної та цінової політики; створення інформаційних мереж і телекомунікаційних систем для інформаційного обміну; координацію діяльності бібліотек усіх форм власності, регулювання діяльності бібліотек, що є в державній і комунальній власності, на основі кооперації” [2].

З метою забезпечення наукової роботи вищого навчального закладу (ВНЗ) проводиться поповнення бібліотечного фонду профільною літературою, порядок комплектування визначено відповідними

положеннями: „Положенням про бібліотеку вищого навчального закладу III – IV рівнів акредитації” від 06.08. № 641, „Положення про порядок формування фондів бібліотеки вищого навчального закладу”.

Комплектування фонду — один з основних напрямків роботи бібліотеки, цілеспрямоване поповнення її фондів на основі профілювання та координації, що передбачає узгоджену закупівлю книг або передплату періодики. В умовах координації комплектування фонд кожної бібліотеки розглядається як частина сукупного бібліотечного фонду. Кожен з членів системи координації відповідає за комплектування своєї частини фонду.

Процес координації комплектування передбачає: високий рівень розвитку бібліотечної справи; наявність в бібліотеках сучасного обладнання і технічних засобів; функціонування МБА, ЕДД; організацію бібліотек депозитаріїв. Таким чином, фонд кожної бібліотеки розглядається не як ізольований масив документів, а як частина сукупного бібліотечного фонду. Кожен із членів системи координації відповідає за комплектування своєї частини сукупного бібліотечного фонду, у результаті забезпечується створення і оновлення комплектів цінних видань [1, с. 173].

Організація й методика координаційного комплектування базується на основі зведеного тематичного плану комплектування, який складається з положення про координацію комплектування та схеми тематичного плану. У першому документі зазначаються завдання, принципи, основні напрями й особливості комплектування, окреслюються функції та засоби координації комплектування різних видів видань. Другий документ є схемою координації комплектування [Там само, с. 183 – 184].

Структурним підрозділом кожного ВНЗ III – IV рівнів акредитації є бібліотека, на яку покладено обов’язки організації бібліотечного обслуговування студентів і викладачів, забезпечення навчального процесу і наукової роботи ВНЗ. Координаційними центрами України є державні: НМБК, зональні, обласні, міські та незалежні всеукраїнські громадські організації професійного спрямування — Українська бібліотечна Асоціація та Асоціація бібліотекарів України. Існує суттєва відмінність та особливості роботи цих методичних центрів країни, які діють у різних галузях.

На державному рівні головним центром для бібліотек ВНЗ є Науково-методична бібліотечна комісія при Міністерстві освіти і науки, молоді та спорту України. Комісія сприяє реалізації державної політики д